

جای خالی محور فرآیند طراحی در همایش‌های معماری ایران

وحید صدرام

استادیار دانشکده‌ی معماری و شهرسازی، دانشگاه حکیم سبزواری^۱

v.sadram@hsu.ac.ir

چکیده

چندی‌ست که همایش‌های معماری ایران در حیطه‌های توسعه‌ی پایدار، اقلیم، فناوری‌های نوین، حکمت و هنر، و مباحثی از این قبیل چنان رونق گرفته است که گویی فراموش کرده‌ایم، معماری، تحقق بخشیدن به تک‌تک این بُردارها به‌طور مستقل نیست. معماری، تحقق بُردار برآیندی است که تمام این مؤلفه‌ها را در یک سیستم کلی فراهم می‌آورد. «معماری پایدار»، «طراحی آینده‌نگر»، «هویت-بخشی»، «نوین‌نگری» و «بوم‌آوری» یا هر اصطلاح دیگر از این گونه، چیزی غریب، تازه و جدای از معماری یا چیزی فرای تعریف معماری نیست؛ خودِ معماری است. معماری، نگاهی کل‌نگر به تمام این اجزا و مباحث دارد و عینیت‌بخشیدن به همه‌ی این معلومات، تحقق نمی‌یابد مگر با تفکری کل‌گرا و یکپارچه که حاصل نمی‌شود مگر از مسیر یک فرآیند به نام «فرآیند طراحی معماری» که وجه اصلی آموزش معماری را نیز شکل می‌دهد. معمار، نیاز به دانستنی‌هایی چون علوم سازه، زیبایی‌شناسی رنگ‌ها، اقلیم، منطق عملکرد و آینده‌نگری دارد، اما ترکیب متعادل و منطقی این عوامل است که معماری را در تعریف «معماری» می‌گنجاند. جهت رشد مهارت معماران در نحوه‌ی کنترل همزمان فکر و عمل و توجه به فرآیندنگری و روش‌شناسی طراحی در ترکیب همه‌ی رویکردها و مؤلفه‌ها، در ضروری می‌نماید که یکی از محورهای اصلی همایش‌های معماری مربوط به «فرآیند طراحی معماری» باشد تا این محور از یاد رفته کنار آن دانش‌های مطلوب همیشگی از قلم نیفتد. این مقاله طی بررسی همایش‌های یک‌دهه‌ی اخیر در ایران، به روش آماری اثبات می‌کند که توجه به فرآیند طراحی معماری در همایش‌ها بسیار اندک است. در انتها پیشنهادهایی جهت افزایش تمرکز بر این محور در همایش‌های آینده با موضوعات و رویکردهای مختلف ارائه می‌کند.

کلیدواژه‌ها

فرآیند طراحی، معماری، همایش، کنفرانس، تفکر کل‌نگر، روش‌شناسی.

^۱ نگارنده دانش‌آموخته‌ی دکترای معماری دانشگاه شهید بهشتی و استادیار دانشگاه حکیم سبزواری است.

منابع

- الکساندر، کریستوفر؛ (۱۳۸۶)؛ *معماری و راز جاودانگی: راه بی‌زمان ساختن*؛ ترجمه‌ی مهرداد قیومی بیدهندی؛ تهران: انتشارات دانشگاه شهید بهشتی، (چاپ دوم).
- حجت، عیسی؛ (۱۳۸۲)؛ «آموزش معماری و بی‌ارزشی ارزش‌ها»؛ *هنرهای زیبا*، شماره‌ی ۱۴، صص ۶۳-۷۰.
- صدرام، وحید؛ (۱۳۹۵)؛ «ترجمه و تحشیه بر مقاله‌ی: طراحی، همچون بریکلاژ؛ مواجهه‌ی انسان‌شناسی با تفکر طراحی»؛ *چهارمین کنفرانس ملی پژوهش‌های کاربردی در مهندسی عمران، معماری و مدیریت شهری*، ۷ و ۸ بهمن ۹۵، دانشگاه خواجه نصیرالدین طوسی، تهران.
- فرشاد، مهدی؛ (۱۳۶۲)؛ *نگرش سیستمی*؛ تهران: انتشارات امیرکبیر.
- گروت، لیندا؛ وانگ، دیوید؛ (۱۳۸۸)؛ *روش‌های تحقیق در معماری*؛ ترجمه‌ی دکتر علیرضا عینی‌فر؛ تهران: انتشارات دانشگاه تهران، (چاپ سوم).
- لائوسون، برایان؛ (۱۳۹۲)؛ *طراحان چگونه می‌اندیشند؟ ابهام‌زدایی از فرآیند طراحی*؛ ترجمه‌ی دکتر حمید ندیمی (ویرایش جدید)؛ تهران: انتشارات دانشگاه شهید بهشتی.
- ندیمی، حمید؛ (۱۳۷۸)؛ «جستاری در فرآیند طراحی»؛ *صفه*؛ شماره‌ی ۲۹، صص ۹۴-۱۰۳.
- Cross, Nigel; (2006); *Designerly Ways of Knowing*; London: Springer-Verlag Ltd.
- Dorst, Kees; (1997); *Describing Design: A comparison of paradigms*; Netherland: Rotterdam.
- Heller, Steven; Vienne, Veronique; (2006); *The Education of an Art Director*; New York: Allworth Press.
- Louridas, Panagiotis; (1999); "Design as Bricolage: Anthropology Meets Design Thinking"; *Design Studies*, Vol. 20, No. 6, pp. 517-535.